

**UCHWAŁA NR XVII/247/2015
RADY MIEJSKIEJ W NIDZICY**

z dnia 22 grudnia 2015 r.

w sprawie: przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nidzica na lata 2016-2020

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1515), w związku z art. 6 ust. 1,2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1390) Rada Miejska uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nidzica na lata 2016-2020 stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Nidzicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Paweł Przybyłek

Załącznik do Uchwały Nr *XVII/247/2015*
Rady Miejskiej w Nidzicy
z dnia *22 grudnia 2015r.*

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE NIDZICA
NA LATA 2016-2020**

GRUDZIEŃ 2015

ABC przemocy w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z póź.zm.), przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Definicja przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stanowiącym zagrożenie dla wszystkich uwikłanych w nią osób, ofiar, świadków, sprawców. Skutki jej są długotrwałe i istotnie wpływają na codzienne funkcjonowanie osób, których dotyczą.

Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, która wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powoduje cierpienie i szkody.

O przemocy możemy mówić gdy zostaną spełnione cztery warunki:

1. Jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania.
Zachowania przemocowe mają na celu uzyskanie różnych rzeczy, np. posłuszeństwa- ktoś sądzi, że wie, co jest dobre dla drugiej osoby lub daje sobie prawo do decydowania w jej imieniu. Jest przy tym „święcie” przekonany, że ta druga osoba powinna mu się „bezwzględnie” podporządkować i zaspokoić jego „jedynie słuszne” życzenia. Mając, w swoim pojęciu, najlepsze intencje, chce spowodować, by było tak, jak on chce. Nieważne jest tu stanowisko drugiej osoby, jej zdanie, chęci i potrzeby- ma być tak, jak on sobie życzy, i „to już”, „natychmiast”, „bez dyskusji i gadania”.
2. Jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą.
Jest silniejsza fizycznie, psychicznie, materialnie, zawodowo, społecznie i w wymiarze tej przewagi oddziałuje na osobę słabszą po to, by zmusić ją do podporządkowania się swoim życzeniom.
3. Działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej.
Jedna osoba daje sobie prawo, by drugą uderzyć, obrazić, skrytykować, zabrać coś, nie dać, ukarać. Nie liczy się z jej potrzebami, życzeniami, protestami, uczuciami. Traktuje daną osobę jak przedmiot- pozbawiony praw.
4. W wyniku powyższej sekwencji zdarzeń osoba, wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia oraz szkód fizycznych i psychicznych.
Szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe lub odroczone w czasie.

Jeżeli wszystkie wyżej wymienione warunki zostaną spełnione, będziemy mówili, że ktoś stosuje przemoc wobec drugiej osoby: sprawca działa z intencją wobec ofiary, która jest od niego słabsza, narusza jej prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.¹

RODZAJE PRZEMOCY

Fizyczna – naruszanie nietykalności fizycznej

Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np. popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz – tzw. policzek, przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów itp.

Psychiczna – naruszenie godności osobistej

Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt (z intencją spowodowania cierpienia osoby emocjonalnie związanej z danym zwierzęciem), czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie itp.

Seksualna – naruszenie intymności

O przemocy seksualnej mówimy wtedy, kiedy dochodzi do zmuszania osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Zachowania naruszające intymność to np. wymuszenie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu itp.

Ekonomiczna – naruszenie własności

Przemoc ekonomiczna wiąże się z celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawieniem środków do życia lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąs własnością, zaciąganie pożyczek „ na wspólne konto” bez wiedzy i/lub zgody partnera, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów itp.

Zaniedbanie – naruszenie obowiązku sprawowania opieki ze strony osób bliskich

Zaniedbanie jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np. niedawanie środków na utrzymanie, pozbawienie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwienie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka itp.²

Tabela Nr 1 Rodzaje przemocy, formy i skutki

¹ Szkolenia dla kadry instytucji pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Materiały Szkoleniowe, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, Warszawa 2014, s. 64

² Szkolenia dla kadry instytucji pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Materiały Szkoleniowe, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, Warszawa 2014, s. 64

RODZAJE PRZEMOCY	FORMY PRZEMOCY	SKUTKI PRZEMOCY
PRZEMOC FIZYCZNA	Szarpanie, kopanie, popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalenie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nieudzielenie niezbędnej pomocy itp.	Bezpośrednie: uszkodzenie ciała- urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; wtórne: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczucie zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne itp.
PRZEMOC PSYCHICZNA	Wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, wyznania, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie itp.	Zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, jej poczucia własnej wartości i godności, „paraliż” psychiczny dotyczący podejmowania jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu itp.
PRZEMOC SEKSUALNA	Gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytyka zachowań seksualnych itp.	Obrażenia fizyczne, ból, cierpienie, obniżona samoocena, i poczucie własnej wartości, utrata poczucia atrakcyjności i godności, zaburzenia seksualne, oziębłość, zamknięcie się (lęk, strach, unikanie seksu), uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci sprawcy przemocy itp.

PRZEMOC EKONOMICZNA	Okradanie, zabieranie pieniędzy, niełożenie na utrzymanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.	Całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności i wartości, znalezienie się bez środków do życia. ³
----------------------------	--	--

CZYNNIKI RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY

Występowaniu przemocy szczególnie sprzyjają:

- Obowiązujące w danym środowisku normy kulturowe i społeczne, m.in.: przekonanie o prawie rodziców do dominacji nad dzieckiem, przekonanie o dominacji mężczyzn nad kobietami, przyzwolenie na bicie dzieci, hierarchiczny i autorytarny model rodziny, silne normy dotyczące prywatności, stereotypowe wzorce męskiej tożsamości (mężczyzna- zdobywca, silny, władczy; kobieta –uległa);
- Nadużywanie alkoholu i uzależnienie od alkoholu- alkohol toruje drogę do przemocy, osłabia kontrolę zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem, zaburza ocenę sytuacji, powoduje błędną interpretację zachowań innych osób, przysparza kłopotów z prawem, często powoduje utratę pracy- to wszystko jest źródłem stresu i pogorszenia sytuacji życiowej- sprzyja stosowaniu przemocy. 89% przypadków występowania przemocy w rodzinie ma związek z alkoholem (badania CBOS 2008r. na zlecenie PARPA);
- Podeszły wiek- ryzyko występowania przemocy wobec osób starszych wzrasta, gdy w rodzinie występują nadużycia we wcześniejszych latach i historii rodziny, jest wzajemna zależność członków rodziny, dzielenie wspólnego mieszkania (domu), fizyczne i psychiczne obciążenia opiekuna, izolacja społeczna rodziny, uzależnienie i choroby psychiczne, złe warunki socjalno-ekonomiczne. Im osoba starsza, tym jest bardziej narażona na przemoc. 5% Polaków mieszka w gospodarstwie domowym, gdzie ofiarą przemocy stała się osoba starsza lub niepełnosprawna;
- Niepełnosprawność- jest czynnikiem ryzyka, ponieważ nad osobą niepełnosprawną członkowie rodziny i inne osoby mają ewidentną przewagę, a osoby te są często zdane na ich opiekę. W Polsce żyje 3,5-4,5 mln osób niepełnosprawnych w sensie prawnym i 5,5 mln w sensie biologicznym (badania w 2007 r. TNS OBOP). Badania przeprowadzone w 2009r. przez PAN na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pokazały, że 60% respondentów było świadkiem lub słyszało o przemocy w rodzinie wobec osób niepełnosprawnych:
 - 31% - o uderzeniu i biciu,
 - 34% - o szarpaniu, popychaniu,
 - 34% - o izolowaniu.

³ Tamże, s. 65

Ponadto występuje wobec tych osób przemoc ekonomiczna: ograniczanie dostępu do pieniędzy, odbieranie świadczeń, niezaspakajanie podstawowych potrzeb, pozbawienie praw do dysponowania majątkiem.⁴

Sytuacja psychologiczna osób doznających przemocy

Wiele osób zadziwia fakt długotrwałego pozostawiania osób doznających przemocy w tej sytuacji. Tymczasem, ma na to wpływ wiele elementów sytuacji społecznej, postawy osób trzecich, mity i stereotypy na temat przemocy i ofiar przemocy (również uwewnętrznione przez same ofiary), a także specyficzne mechanizmy przemocy, które odejmują wewnętrzną moc osobom krzywdzonym i utrudniają wyjście z sytuacji przemocy.

CYKLE PRZEMOCY I INNE PSYCHOLOGICZNE MACHANIZMY PRZEMOCY W RODZINIE

Cykle przemocy opisała amerykańska psycholog Leonora E. Walker. Badając kobiety doznające przemocy w rodzinie, zaobserwowała pewne cyklicznie pojawiające się w ich związkach zdarzenia. Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy: **faza narastania napięcia, faza ostrej przemocy i faza miodowego miesiąca.**

Faza narastania napięcia

Pierwszą fazę cyklu przemocy charakteryzuje pojawianie się coraz większej liczby sytuacji konfliktowych oraz wyczuwalny wzrost napięcia w związku. Jeden z partnerów staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, jest ciągle spięty i poirytowany, swoje emocje wyładowuje na drugiej osobie, może ją poniżyć, krytykować. Sprawia wrażenie, jakby nie panował nad swoim gniewem. Każdy szczegół jest dobrym pretekstem do wszczęcia konfliktu i awantury. W tej fazie partner może (ale nie musi) pić więcej alkoholu, przyjmować narkotyki lub inne substancje odurzające.

Reakcją osoby doznającej przemocy najczęściej jest próba opanowania sytuacji za wszelką cenę. Zaczyna przeproszać partnera za swoje zachowanie, uspokajać go, wywiązywać się z wielką starannością ze swoich obowiązków i zachcianek partnera lub milczeć, czasem rozmawiać, próbować rozładować napięcie, usprawiedliwiać swoje „niewłaściwe” zachowania. Ciągłe zastanawia się, co jeszcze może zrobić, aby tylko nie doszło do wybuchu agresji, skrzywdzenia jej lub dzieci. Tłumaczy sobie powody, przez które partner jest taki nerwowy, poirytowany czynnikami zewnętrznymi: „miał zły dzień”, „to przez alkohol”, „miał ciężki dzień w pracy”.

W tej fazie u osób dotkniętych przemocą mogą pojawić się dolegliwości psychosomatyczne (problemy zdrowotne bez fizycznej przyczyny, których tłem są problemy psychologiczne), takie jak ból żołądka, głowy, bezsenność, zaburzenia w rytmie oddychania, ból w klatce piersiowej, utrata apetytu. Jedne osoby stają się bardziej apatyczne, przygnębione, inne bardziej nerwowe, spięte, niespokojne lub stany te występują naprzemiennie. Jest to wynik narastania napięcia, które po pewnym czasie staje się nie do zniesienia.

Czasem zdarza się, że osoby doznające przemocy same wywołują w pewnym momencie kłótnie po to, żeby” mieć to wszystko już za sobą” i „odczuć swego rodzaju ulgę.

⁴ Szkolenia dla kadry instytucji pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Materiały Szkoleniowe, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, Warszawa 2014, s. 66

Osoba doznająca przemocy w rodzinie nie ponosi odpowiedzialności za to, że partner stosuje przemoc. Odpowiedzialność za swoje zachowanie ponosi jedynie osoba, która się go dopuszcza! Przyjęcie takiego toku myślenia: skoro ja jestem odpowiedzialna za to, że teraz nie jest dobrze między nami, to ja mogę sprawić, że będzie lepiej (w domyśle- nie będzie przemocy) jest wielką pułapką! Oznacza to, że osoba krzywdzona zaczyna podporządkowywać się partnerowi, rezygnując z własnych potrzeb, czemu zaczyna towarzyszyć mieszanka różnych emocji; może rozwijać się mechanizm wyuczonej bezradności.

Faza ostrej przemocy

W tej fazie napięcie, które narastało w partnerze, znajduje upust. Jego zachowanie staje się bardzo nieprzewidywalne, gwałtowne, często wpada w szał. Wybuchy gniewu mogą wywołać drobiazgi, np. pozostawienie jakiejś rzeczy w danym miejscu, opóźnienie posiłku. Dochodzi do eksplozji zachowań agresywnych, które mogą objawiać się biciem pięściami, przedmiotami (książka, garnek, kabel itp.), kopaniem, grożeniem bronią, duszeniem. Można zaobserwować również silne natężenie agresji słownej.

Osoba doznająca przemocy ponownie stara się zrobić wszystko, żeby uspokoić partnera i ochronić siebie. Jednak bez względu na to, co robi – przeprosza, stara się uspokoić partnera, jest miła, uprzejma, biernie się poddaje stosowanej przemocy – nie przynosi to oczekiwanego efektu. Jego złość, frustracja narastają coraz bardziej.

Po zakończeniu wybuchu przemocy, osoba doznająca przemocy często jest w szoku. Odczuwa wstyd i przerażenie, jak również złość i bezradność, jest oszołomiona.

Skutki użytej przemocy mogą być różne, te fizyczne to m.in.: podbite oko, siniaki i otarcia, wybity ząb, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, a nawet śmierć. Od strony psychologicznej następstwem doznawania przemocy mogą być apatia, depresja, a w konsekwencji nawet samobójstwo.

To osoba, która stosuje przemoc jest odpowiedzialna za swoje zachowanie. Nic nie usprawiedliwia stosowania przemocy!

Faza miodowego miesiąca

W momencie, kiedy sprawca wyładował już swój emocje i wie, że przekroczył różne granice, zmienia się w zupełnie inną osobę. Zaczyna przeproszać osobę pokrzywdzoną za to, co zrobił, szczerze żałuje swojego zachowania, obiecuje, że TO już nigdy się nie powtórzy, że nie wie zupełnie, co się z nim stało, starając się znaleźć zewnętrzne wytłumaczenia dla swojego zachowania)”No wiesz, jaki mam teraz ciężki okres w pracy”, „To wszystko przez ten alkohol, nie powinienem pić”).

W tej fazie sprawca przemocy zaczyna okazywać skrucę, ciepło i miłość. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się tak, jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Dbą o drugą stronę, spędza z nią czas i utrzymuje satysfakcjonujące kontakty seksualne. Patrząc z zewnątrz na takie osoby, można odnieść wrażenie, że są szczęśliwą, świeżo zakochaną parą.

W wyniku takiego zachowania partnera osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć, że jednak jej ukochany zmienił się i tak naprawdę niedawny akt przemocy był tylko incydentem. Spełniają się jej marzenia o cudownej miłości, odczuwa bliskość i zespolenie z partnerem. Życie we dwoje jest znowu piękne i pełne nadziei. Widzi go takiego, jakiego chce widzieć, w końcu on jest nie tylko „agresorem, lecz nie raz udowodnił, że potrafi być miły i dobry, kochający”.

Jeśli wcześniej osoba krzywdzona weszła na drogę prawną (złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, sprawa rozwodowa itp.), w tej fazie może się wycofać z tych działań, wierząc, że sytuacja wróciła do normy i przemoc już nie powróci.

Faza miodowego miesiąca może się różnie rozkładać w czasie – może to trwać od kilku do nawet kilkunastu miesięcy, jednak mija i przemoc ponownie zatacza krąg – pojawia się faza narastania napięcia, następnie faza ostrej przemocy i miodowego miesiąca. Faza miodowego miesiąca ma niezwykle silny wpływ na pozostawanie osoby jej doświadczającej w krzywdzącym związku. To tutaj powstają złudne nadzieje, że sprawca zmienił się. Łatwo pod wpływem tego, co się dzieje w tej fazie, zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch etapów.

Prawdziwym zagrożeniem, jakie niesie ze sobą ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu jest jeszcze gwałtowniejsza.

Cykle mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle z upływem czasu skracają się fazy miodowego miesiąca, a wydłużają i bardziej dramatyczne przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. To, co kiedyś było w fazie miodowego miesiąca przyjemnością, przekształca się w unikanie przykrości, bólu, cierpienia. Po pewnym czasie faza miodowego napięcia zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

Obok cykliczności przemocy inne mechanizmy, w jakich funkcjonuje osoba doświadczająca przemocy to: zjawisko „prania mózgu”, zespół stresu pourazowego (PTSD), wyuczona bezradność.

Zjawisko „prania mózgu”

Zjawisko „prania mózgu” jest jednym z najsilniej działających mechanizmów przemocy psychicznej. Stanowi jej istotę. Znane jest już od czasów starożytnych. Obecnie występuje w wielu dziedzinach życia politycznego, społecznego, w reklamach, sektach religijnych i życiu rodzinnym.

„Pranie mózgu” jest próbą systematycznego wpływania na czyjeś poglądy, postawy i przekonania. Jest to szereg zabiegów w celu przekonań, uczuć, potrzeb, postaw, po to, aby osoba manipulowana działała zgodnie z oczekiwaniami osoby manipulującej.

Najczęściej używanymi metodami „prania mózgu” są izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, groźby i demonstracja wszechmocy oraz sporadyczne okazywanie pobłażliwości.

Izolacja – stopniowe odcinanie osoby doświadczającej przemocy od kontaktów z innymi ludźmi. Izolacja przejawia się krytykowaniem znajomych i rodziny partnera, wyrażaniem niezadowolenia z tego, że partner rozmawia przez telefon, kontaktuje się z osobami w pracy. Z czasem osoba doświadczająca przemocy pod wpływem tych nacisków zrywa wszelkie kontakty z rodziną, przyjaciółmi i znajomymi, odchodzi z pracy i jest zupełnie odcięta od zewnętrznych źródeł wsparcia, zdana wyłącznie na sprawcę przemocy.

Poniżanie i degradacja – z chwilą, gdy osoba doświadczająca przemocy przestaje komunikować się z otoczeniem, osoba stosująca przemoc bombarduje ją fałszywymi informacjami na jej temat. Wielokrotnie przypomina o jakimś poniżającym doświadczeniu, poddaje stałej krytyce, często przy innych ludziach, ubliża lub ignoruje.

Monopolizacja uwagi – polega na tym, że wszystko, co robi, myśli i jak się czuje stosujący przemoc ma być punktem odniesienia przy podejmowaniu działań przez osobę, która jej doznaje. Uniemożliwia to jej podjęcie jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, niebędących pod kontrolą „strażnika”. W

konsekwencji takich działań osoba doznająca przemocy próbuje przewidzieć działania sprawcy i tym samym się na nie przygotować.

Groźby i demonstracja mocy – stosujący przemoc grozi, że pobije ofiarę, wyrządzi krzywdę dzieciom i rodzinie. Zmusza osobę doznającą przemocy do zrobienia tego, co jest dla niej wstydlive lub upokarzające, a potem grozi, że komuś o tym powie. Ponieważ część gróźb spełnia, osoba doznająca przemocy nie jest w stanie przewidzieć, co stanie się naprawdę. Zmusza ją to do posłuszeństwa wobec żądań osoby stosującej przemoc.

Sporadyczne okazywanie pobłażliwości – czasami osoba stosująca przemoc okazuje czułość, kupuje prezenty, zaprasza na kolację do restauracji. Na krótki czas staje się pobłażliwa i zapomina o wymaganiach. Daje to złudną nadzieję ofierze, że osoba stosująca przemoc może się zmienić. Podobnie jak faza miodowego miesiąca takie zachowanie zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy.

„Pranie mózgu” powoduje, że u osoby doznającej przemocy zmienia się obraz własnej osoby – zaczyna postrzegać się jako głupią i niezdolną, co pociąga za sobą fakt, że nie podejmuje nowych czy trudniejszych działań. Poza tym występuje stan nieustannego wyczerpania. Tak ważną energię życiową osoby doznającej przemocy pochłania ciągle koncentrowanie się na dostosowywaniu się do żądań stosującego przemoc oraz na możliwościach samoobrony. Przeżywa też stale lęk i poczucie winy, ma osłabioną zdolność psychiczną i fizyczną do stawiania oporu, bezkrytycznie przyjmuje obraz rzeczywistości, jaki kreuje sprawca.

Jeżeli ktoś doznaje przemocy jest pozbawiony mocy (godności, mocy wewnętrznej).

Zadaniem interwentów i osób pomagających – służb, osób zobowiązanych w ramach swoich kompetencji zawodowych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie – jest pomoc w odzyskiwaniu mocy i podmiotowości osobom fizycznym.⁵

PRZEMOC to działanie przeciwko MOCY

PRZE – MOC

POMOC – to wszelkie działania dodające MOCY

PO - MOC

Zjawisko przemocy w rodzinie na terenie Gminy Nidzica

DANE STATYSTYCZNE

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Na terenie Gminy Nidzica, w celu zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenia jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych bądź uwikłanych przemocą w rodzinie działa **Zespół Interdyscyplinarny**, który został powołany przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w 2010 roku. Członkami Zespołu są przedstawiciele: MOPS, Komendy Powiatowej Policji, organizacji pozarządowych, służby zdrowia, Oświaty, GKRPA i Sądu.

Podstawowym celem działalności Zespołu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie. Zadania Zespołu obejmują: przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy, ocenę sytuacji

⁵ Szkolenia dla kadry instytucji pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Materiały Szkoleniowe, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, Warszawa 2014, s. 69.

problemowej, wypracowanie sposobu postępowania mającego na celu powstrzymanie przemocy oraz podejmowanie w tym celu działań przewidzianych przepisami prawa, udzielanie kompleksowej pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieska karta”.

Tabela Nr 2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2012-2014

	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Ilość Niebieskich Kart wszczynających procedurę	18	34	54
Ilość dzieci w rodzinach	17	39	48
Ilość spraw zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	11	21	22
Ilość osób skierowanych do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy	11	16	9
Ilość osób, które skorzystały ze wsparcia specjalistycznego (psychologa)	12	38	37
Ilość osób, które skorzystały ze wsparcia specjalistycznego (psychiatry)	1	8	7

Źródło: opracowanie własne

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W NIDZICY

Zgodnie z art. 6, ust 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych⁶

W imieniu gminy, realizacją tych zadań zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy.

⁶ Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390)

Tabela Nr 3. Rodziny objęte opieką, które trafiły do Ośrodka ze względu na uruchomioną procedurę Niebieskiej Karty.

	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Liczba rodzin objętych programem	26	48	64
w tym liczba nowych ⁷ rodzin objętych programem	9	9	27
Liczba rodzin z dziećmi objętych programem	15	28	33
w tym liczba nowych rodzin z dziećmi objętych programem	2	10	9
Liczba rodzin z dziećmi objętych programem, w której zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	7	6	11
w tym liczba nowych rodzin z dziećmi objętych programem, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	0	1	2

Źródło: opracowanie własne

W 2011r. Ustawa o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminę obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi, która realizowana jest poprzez działania asystenta rodziny. Rolą asystenta jest wspieranie rodzin, które z różnych powodów nie są w stanie w sposób prawidłowy pełnić swoich funkcji.

Tabela Nr 4. Wykorzystanie instrumentu „asystent rodziny”

	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Liczba asystentów rodzin	9	5	5
Maksymalna liczba rodzin objętych wsparciem jednego asystenta	2	5	6

⁷ Rodzina, która pojawiła się po raz pierwszy w kręgu zainteresowania ośrodka

Maksymalna liczba dzieci objętych wsparciem jednego asystenta	10	16	18
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	12	19	27

Źródło: opracowanie własne

Obowiązki ustawowe, powodują, że pracownicy socjalni mają bezpośredni wgląd w funkcjonowanie rodziny. Działania, takie jak przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, udzielanie świadczeń finansowych, wizyty podopiecznych w ośrodku pomocy społecznej, praca socjalna umożliwiają pracownikowi socjalnemu stały kontakt z rodziną i dają wiedzę o wzajemnych relacjach członków rodziny.

W sytuacji stwierdzenia działania na szkodę dziecka lub zagrożenia dobra dziecka pracownik socjalny składa wniosek o wgląd w sytuację rodziny do sądu rodzinnego i nieletnich i/lub zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury. O swoich działaniach informuje przełożonego.

W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, pracownik socjalny inicjuje procedurę odebrania dziecka z rodziny oraz w porozumieniu z funkcjonariuszem policji i przedstawicielem służby zdrowia podejmuje decyzję o umieszczeniu dziecka u innej, niezamieszkującej wspólnie dorosłej osoby najbliższej (np. dziadkowie, rodzeństwo) w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Tabela Nr 5. Współpraca z Sądem

	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Liczba rodzin, w stosunku do których wnioskowano do sądu o odebranie dzieci, wgląd w sytuację rodziny	13	17	25
w tym liczba dzieci, o które wnioskowano do sądu	33	32	59
Liczba rodzin, wobec których sąd wydał postanowienie o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej	4	2	1
w tym liczba dzieci, których dotyczyła decyzja sądu	4	2	2

Źródło: opracowanie własne

Od 2010 roku Ośrodek corocznie jest realizatorem projektu „STOP przemocy w rodzinie” współfinansowanego ze środków rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań RAZEM BEZPIECZNIEJ.

W ramach działań realizowanych w projekcie mieszkańcy Gminy w okresie 2012-2014 mieli możliwość korzystania z nieodpłatnych konsultacji psychologicznych, prawnych, psychiatrycznych. Prowadzone były

grupy wsparcia dla ofiar przemocy, warsztaty podwyższające kompetencje wychowawcze rodziców jak „Szkoła dla rodziców” czy warsztaty dla mężczyzn „Męczyzna w społeczeństwie”, które miały na celu podwyższenie kompetencji społecznych mężczyzn. W ramach projektów prowadzono również szereg działań edukacyjnych i profilaktycznych, jak np. konkurs muzyczny „Muzyka przeciw przemocy”, konkurs fotograficzny „Przeciw przemocy w dzień i w nocy”, warsztaty profilaktyczne w 15 gminnych świetlicach środowiskowych i socjotarepautycznych „Dzieci przemocy mówią NIE”, czy działania profilaktyczne w 5 gminnych szkołach i 2 przedszkolach „ Dzieci przemocy mówią NIE”.

Ponadto w ramach projektu, regularnie prowadzone są zajęcia superwizyjne dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny oraz warsztaty i szkolenia z zakresu zjawiska przemocy dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych.

KOMENDA POWIATOWA POLICJI

Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi.
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.⁸

Tabela Nr 6. Niebieska Karta⁹

	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta	52	68	157
w tym liczba formularzy wszczynających procedurę	43	55	107
w tym liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury	9	13	50
Liczba formularzy Niebieska	52	68	157

⁸ <http://przemoc.wola.waw.pl/koalicja/Zadania-sluzb-w-przeciwdzialaniu-przemocy-w-rodzinie,52>

⁹ Dane dotyczą powiatu nidzickiego

Karta –A wg miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą			
w tym miasto:	6	23	51
w tym wieś:	46	45	106

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z KPP w Nidzicy

Tabela Nr 7. Podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie

	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą	128	146	346
w tym kobiet do 65 rż.	50	67	151
w tym kobiet od 66 rż.	9	7	8
w tym mężczyzn do 65 rż	10	17	55
w tym mężczyzn od 66 rż	0	2	4
w tym małoletnich	59	53	128
Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	52	68	159
w tym kobiet	1	1	9
w tym mężczyzn	51	67	150
w tym nieletnich	0	0	0
Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	1 (mężczyzna)	6 (mężczyźni)	7 (mężczyźni)
Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będących pod wpływem alkoholu	21 (mężczyźni)	37 (mężczyźni)	117 (mężczyźni)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP w Nidzicy

Tabela Nr 8. Rodzaje przemocy

Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy	2012 rok	2013 rok	2014 rok
fizycznej	49	58	143
seksualnej	1	0	9
ekonomicznej	0	0	0
psychicznej	52	67	156
Innego rodzaju	24	53	120

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP w Nidzicy

BADANIE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY

W okresie kwiecień - czerwiec 2015r. na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nidzicy, firma BIOSTAT z Rybnika przeprowadziła wśród mieszkańców Gminy Nidzica badanie problemów społecznych. Badanie obejmowało między innymi obszar „przemocy domowej”. Obszar ten był badany wyłącznie przez dorosłych mieszkańców- 150 osób.

Pełnoletni mieszkańcy gminy Nidzica przebadani zostali przy pomocy dwóch metod- PAPI oraz CATI. W przypadku badania PAPI respondenci zostali wybrani do badania w sposób kwotowo-warstwowy gdzie warstwą była płeć, wiek, oraz miejsce zamieszkania. W badaniu PAPI udział wzięło 150 mieszkańców gminy Nidzica.

W badaniu CATI udział wzięło 50 mieszkańców gminy Nidzica. Respondenci zostali wybrani do badania w sposób losowo-warstwowy gdzie warstwa była płeć respondenta.

Podczas realizacji wywiadów dążono do tego, aby rozmowa miała szczerzy charakter, a każdy z uczestników badania miał nieskrępowaną możliwość artykułowania własnych poglądów, bez poczucia, iż informacje te nie zostaną objęte klauzulą anonimowości. Kontakt z respondentami miał charakter bezpośredni (w przypadku badania PAPI) lub zrealizowany został za pośrednictwem łączy telefonicznych przez specjalnie przeszkolonych ankieterów firmy Biostat.

W badaniu ogółem udział wzięło 50,0% kobiet i 50,0% mężczyzn. Osoby poniżej 50 lat stanowiły 74,0% próby badawczej, podczas gdy pozostałe 26,0% badanych miało więcej niż 50 lat. Podczas gdy w mieście mieszkało 74,0% badanych, na terenach wiejskich mieszkało 65 respondentów (26,0%). Większość badanych (62,8%) żyła w związku małżeńskim, a 19,6% była wdowcem lub wdową. W badaniu uczestniczyło 14,0% osób niezamężnych oraz 3,6% osób będących w stanie separacji lub w trakcie rozwodu.

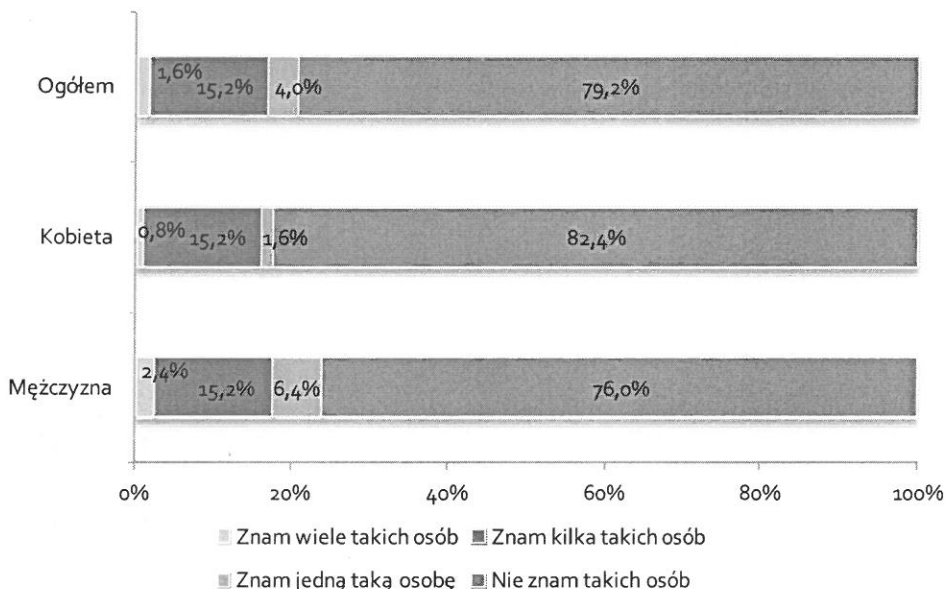
Ponad połowa badanych posiadała wykształcenie średnie, a 23,2% uczestników ankiety legitymowało się wykształceniem wyższym. Osoby z wykształceniem zawodowym stanowiły 17,6% grupy badawczej, natomiast najniższy odsetek stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym oraz gimnazjalnym (7,2%).

Największa liczba badanych posiadała w gospodarstwach domowych 2, 3 lub 4 osoby (odpowiednio 32,8% oraz po 19,6%). Jednoosobowe gospodarstwa prowadziło 17,6% respondentów, a 8,0% badanych żyło w 5

osobowych rodzinach. Najmniejsza liczba respondentów żyła w gospodarstwach domowych liczących 6 i więcej osób.

Respondentom zadano kilka pytań dotyczących przemocy w rodzinie, co przedstawiają poniższe wykresy.

Rysunek 1. Czy zna Pan(i) osoby będące ofiarami przemocy domowej

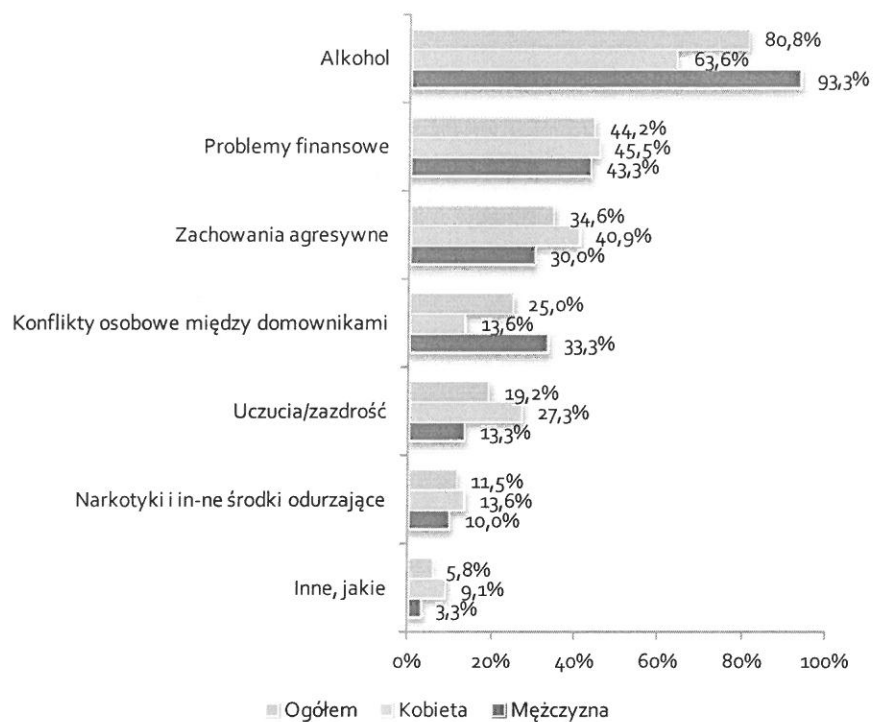
Zdecydowana większość badanych nie znała osób, które byłyby ofiarami przemocy (79,2%). Około 15,2% respondentów przyznawało, że zna kilka takich osób, a 4,0% twierdziło, że znana jest im tylko jedna taka osoba. Tylko nieliczni badani (1,6%, tj. 4 osoby) przyznawali, że znają wiele takich osób.¹⁰

Jako główną przyczynę przemocy wśród mieszkańców gminy respondenci podawali: alkohol (80,8% wskazań), problemy finansowe (44,2% wskazań) oraz zachowania agresywne (34,6%). Należy zauważyć, że mężczyźni częściej niż kobiety jako powód przemocy domowej wskazywali alkohol (93,3% podczas gdy kobiety wskazywały tę odpowiedź w 63,6% przypadków). Mężczyźni również częściej niż kobiety uważali, że przemoc domowa wywołana jest przez konflikty osobiste między domownikami (odpowiednio 33,3% i 13,6%). Szczegółowe informacje przedstawiono na poniższym wykresie. Prawie wszyscy respondenci twierdzili, że nie są ofiarami przemocy domowej (98,0%). Odpowiedź twierdzącą podało 2,0% badanych (5 osób).¹¹

¹⁰ Diagnoza i identyfikacja problemów społecznych w Gminie Nidzica, BIOSTAT, Rybnik 2015, s.74

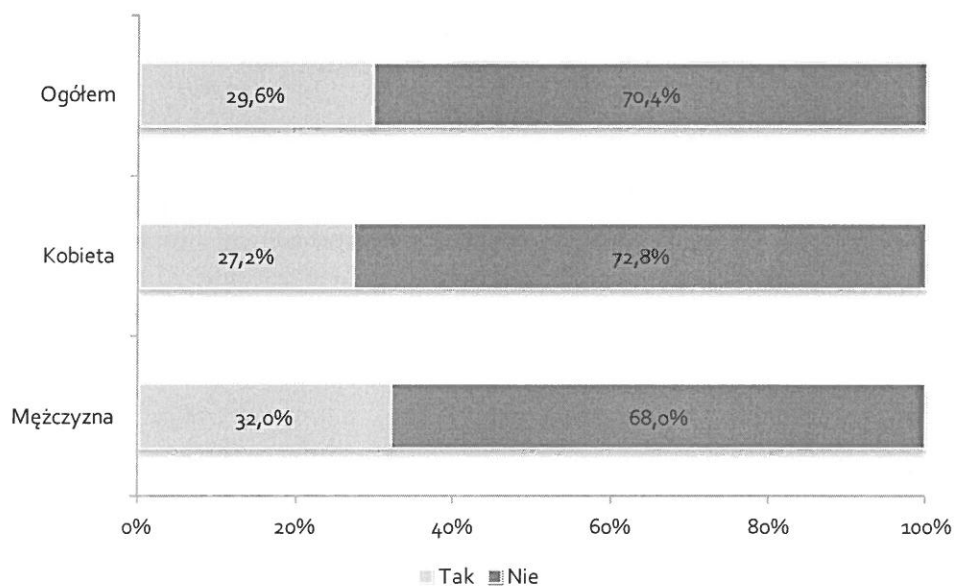
¹¹ Diagnoza i identyfikacja problemów społecznych w Gminie Nidzica, BIOSTAT, Rybnik 2015, s.75

Rysunek 3. Jakie są przyczyny przemocy domowej w znanych Państwu przypadkach

Co trzeci respondent twierdził, że zna rodziców nieradzających sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Pozostałe 70,4% badanych nie znało rodzin borykających się z tym problemem społecznym .¹²

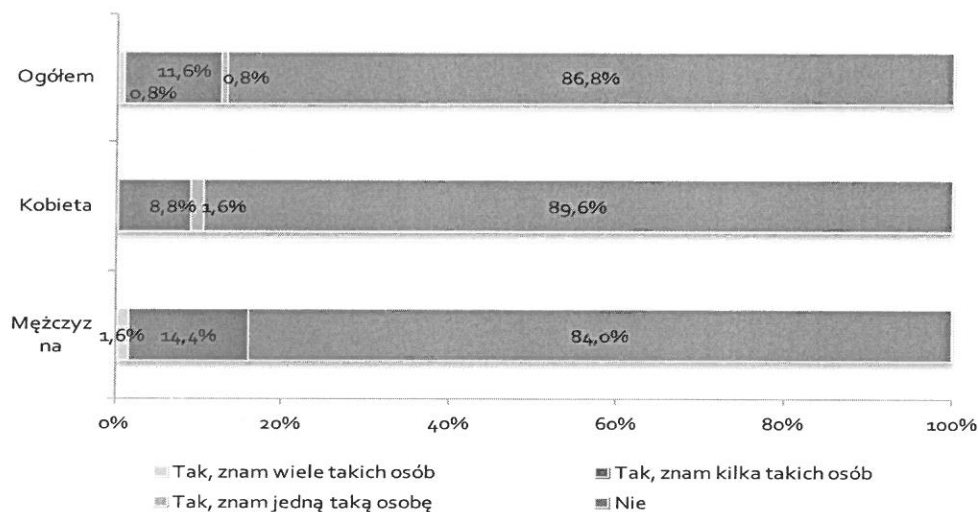
Rysunek 4. Czy zna Pan(i) rodziców nieradzających sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych:

¹² Tamże, s.76

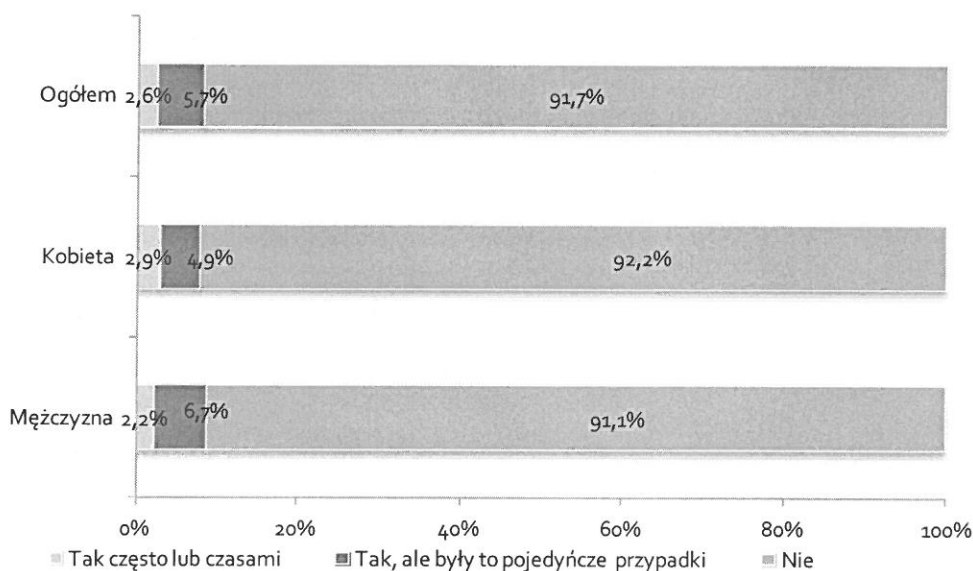
Zdecydowana większość badanych nie znała osób, które stosowałyby kary cielesne wobec swoich dzieci (86,8%). Badani w 13,2% przypadków deklarowali, że znają takie osoby.

Rysunek 5 .Czy zna Pan(i) osoby stosujące kary cielesne wobec własnych dzieci¹³

Znacząca liczba respondentów posiadających dzieci deklarowała nie stosuje wobec dzieci kar cielesnych (91,7%). Do pojedynczych epizodów kar cielesnych przyznało się 5,7% respondentów (11 osób), natomiast częstsze stosowanie tego typu kar zadeklarowało 2,6% osób. Szczegółowe informacje przedstawione zostały na poniższym rysunku.

Rysunek 6. Czy stosuje Pan(i) kary cielesne wobec własnych dzieci? ¹⁴

Cel główny Programu, cele szczegółowe, zadania

¹³ Tamże, s.78

¹⁴ Tamże, s.78

CEL GŁÓWNY:

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY NIDZICA

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- skuteczne i efektywne ograniczanie zjawiska przemocy w rodzinie i przeciwdziałanie temu zjawisku,
- ochrona ofiar przemocy w rodzinie,
- zapewnienie wieloaspektowego wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie
- budowanie systemu wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- podwyższanie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez edukowanie mieszkańców i prowadzenie działań profilaktycznych,
- profesjonalizacja kadr pracujących nad ograniczeniem zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

ZADANIA PROGRAMU

ZADANIE NR 1

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Podstawowym zadaniem ZI będzie realizacja działań określonych w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Nidzica na lata 2016-2020 , a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadania te będą wykonywane w szczególności przez:

- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.
- dokonywanie diagnozy problemu przemocy w rodzinie;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- stosowanie procedury Niebieska Karta.

ZADANIE NR 2

Monitorowanie sytuacji dot. zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy oraz potrzeb i zasobów z nim związanych

Zadanie to będzie realizowane poprzez:

- agregowanie danych,
- zbieranie istotnych informacji ze wszelkich możliwych źródeł, m.in. z KPP, Sądu, MOPS, GKRPA, sołtysów i rad sołeckich, ZOZ itp.,
- Analizę posiadanych i uzyskanych danych oraz informacji w celu dostosowania działań do istniejących potrzeb
- Sporządzanie sprawozdań, opracowań i analiz dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie,
- Wymianę informacji z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie pomiędzy instytucjami,
- Organizowanie i uczestnictwo w spotkaniach dot. działań podejmowanych na rzecz ograniczania zjawiska przemocy,
- Ocena osiągniętych rezultatów.

ZADANIE NR 3

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Zadanie to będzie realizowane poprzez podejmowanie następujących działań:

- Prowadzenie poradnictwa oraz działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczo – wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach zagrożonych przemocą,
- Promowanie inicjatyw oddolnych w zakresie tworzenia i realizacji programów pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz wspierania rodziny w wykonywaniu funkcji wychowawczej,
- Realizację projektów i programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doświadczających tej przemocy,
- Wspieranie inicjatyw oddolnych podmiotów realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Promowanie prawidłowych wzorców rodziny wśród mieszkańców,
- Podejmowanie działań zarówno interwencyjnych jak i profilaktycznych w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie,
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz będącym jej świadkami poprzez spotkania wspierające i terapeutyczne ze specjalistami,
- Zapewnienie schronienia ofiarom przemocy,
- Tworzenie warunków dla powstawania i rozwoju grup samopomocowych dla ofiar przemocy,
- Zwiększenie dostępności do informacji w zakresie możliwości i form pomocy psychologicznej, medycznej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej,
- Koordynowanie i doskonalenie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

ZADANIE NR 4

Prowadzenie działań w stosunku do osób stosujących przemoc:

- Kierowanie sprawców do uczestnictwa w programach edukacyjno-korekcyjnych,
- Prowadzenie monitoringu uczestnictwa osób stosujących przemoc w programach edukacyjno – korekcyjnych/ badanie skuteczności programów,
- Promowanie „dobrych praktyk” w zakresie realizowania innych programów wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- Propagowanie konieczności współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w obszarze związanym z kierowaniem osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych,
- Podejmowanie działań interwencyjnych właściwych służb w związku ze zgłoszeniem podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie,
- Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty,
- Współdziałanie i wymiana informacji pomiędzy Komendą Powiatową Policji, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej kuratorską służbą sądową i innymi służbami w zakresie monitoringu zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie,
- Podejmowanie działań mających na celu izolowanie osób stosujących przemoc w rodzinie od osób doświadczających przemocy w rodzinie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
- Propagowanie postaw mających na celu natychmiastową reakcję osób funkcjonujących w najbliższym środowisku na zauważone przejawy rodzinnej przemocy.

ZADANIE NR 5

Profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Inicjowanie i prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Nidzica w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie,
- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców w zakresie instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych i edukacyjnych (broszur, ulotek, gadżetów, plakatów itd.); organizowanie wszelkiego rodzaju kampanii społecznych, konkursów dla mieszkańców, dla dzieci i młodzieży; umieszczanie informacji na stronach internetowych, w lokalnych mediach itd.
- Promocja prawidłowych wzorców rodziny, w tym również współpraca z lokalnymi mediami w tym zakresie,
- Prowadzenie poradnictwa oraz działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczo – wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach zagrożonych przemocą,
- Prowadzenie zajęć specjalistycznych i działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży

ZADANIE NR 6

Podnoszenie kompetencji służb realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Zapewnienie możliwości udziału w organizowanych szkoleniach dla osób pracujących z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie, nauczycieli, wychowawców, opiekunów pedagogów, psychologów, pracowników instytucji pomocy społecznej oraz służby zdrowia, organizacji pozarządowych, przedstawicieli innych instytucji, stowarzyszeń,
- Planowanie i delegowanie osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie do udziału w zewnętrznych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego, w tym nadających kwalifikacje (w miarę zgłaszanych potrzeb),
- Zapewnienie poradnictwa i wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie w formie grupy wsparcia lub superwizji.

Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu wszystkie zadania prowadzone będą w sposób systematyczny i ciągły.

Programem zarządzać będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy, natomiast realizowany on będzie przy współdziałaniu wszystkich instytucji pracujących na terenie Gminy Nidzica w zakresie ograniczania zjawiska przemocy oraz ochrony ofiar przemocy, tj.

- Zespołem Interdyscyplinarnym
- Komendą Powiatową Policji
- Sądem w Nidzicy
- Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej
- Gminnymi szkołami i przedszkolami
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespołem Opieki Zdrowotnej w Nidzicy
- Innymi instytucjami, organizacjami i osobami fizycznymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Praca zespołowa jako istota realizacji zadań z zakresu ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie

Zespół to szczególny rodzaj grupy roboczej. Mówiąc inaczej, grupa musi posiadać pewne dodatkowe cechy, by funkcjonowała jako zespół. Przyjmuje się, iż grupa robocza to grupa, która współdziała głównie po to by wymieniać informacje i podejmować decyzje, dążąc do wzajemnego udzielenia pomocy w osiąganiu wyników należących do zakresu obowiązków każdego z członków. W takim razie zespół będzie taką grupą, która generuje dodatni efekt synergii (dodatni efekt synergii oznacza, że wkład pracy poszczególnych członków prowadzi do wyniku, który jest większy od sumy indywidualnych wkładów pracy „2+2=5”) dzięki koordynacji prac jego członków.

Wyraźnym kryterium odróżniającym zespół od grupy jest pozytywna odpowiedź: czy wszyscy członkowie grupy mają choć jeden wspólny cel, który może zostać osiągnięty jedynie wspólnym wysiłkiem wszystkich?

Wady i zalety pracy zespołowej

Zagrożenia dla pracy zespołowej:

- niedopasowanie, niezgranie zespołu, co prowadzi do częstych konfliktów,
- zły wybór lidera,
- niejasny podział zadań, niekonsekwentne wypełnianie obowiązków, nieprzestrzeganie zasad ustalonych przez grupę,
- rywalizacja, która przekracza poziom akceptowany przez członków zespołu,
- bariery komunikacyjne, a przede wszystkim brak konstruktywnej informacji zwrotnej,
- niezadowolenie z podziału odniesionego sukcesu, zarobków między członkami grupy, osiągnięcie celu nie jest bowiem zasługą jednostki, ale wielu ludzi.

Zaletą pracy zespołowej jest nie tylko ułatwienie realizacji zadań poprzez ich podział i odciążenie jednostki, lecz także zwiększenie wydajności wynikające z tego, że zintegrowana grupa jest bardziej efektywna w działaniu niż poszczególne osoby wchodzące w jej skład. Można stwierdzić, iż:

1. **Zespół wie więcej.** Wiedza poszczególnych członków zespołu sumuje się, szczególnie, jeśli chodzi o konkretne zdolności, umiejętności lub praktyczne doświadczenia. Dzięki temu grupa zdolna jest wypełnić luki, które uszły uwadze jednostki, nawet przy najbardziej sumiennej, subiektywnej refleksji. W przypadku zadań problemowych o wysokim stopniu złożoności zespół może znaleźć nowe możliwości postępowania, jeśli tylko nastąpiło rozszerzenie horyzontów wszystkich członków zespołu poprzez zsumowanie wiedzy każdego z nich. Skoro grupa wie więcej, to i dla pojedynczej osoby powstaje szansa uczenia się od niej.
2. **Zespół mobilizuje.** Oddziaływanie dyskusji zespołowej wykracza poza pojedyncze opinie, albowiem wypowiedziane zdania układają się w ciąg myślowy, które stanowią nowe impulsy. Jednakże nie tylko w sferze myślenia grupa oddziałuje pobudzająco na swoich członków i otoczenie. Także dzięki procesom dynamiki grupowej w trwały sposób może wzrastać jej dążenie do wywierania wpływu na innych, a tym samym rośnie poziom wydajności. Istnieje wiele dowodów na stymulującą funkcję zespołu, manifestującą się nierzadko w opinii grupy jako całości, która jest bardziej wiarygodna od opinii pojedynczego pracownika.
3. **Zespół łagodzi napięcia emocjonalne.** Różnic poglądów nie da się praktycznie uniknąć w dyskusjach oddziałujących na sferę emocjonalną. Grupa łagodzi to napięcie poprzez stwierdzenie bądź sprzeciw. Tam, gdzie niemożliwa jest jednoznaczna ocena „słuszne-niesłuszne” albo „trafne-nietrafne”, zespół musi się kierować zasadą kompromisu. Przy obciążeniu emocjonalnym poszczególnych swoich

członków grupa może przez swój łagodzący wpływ przyczynić się do odprężenia, a tym samym polepszenia wydajności jednostkowej.

Korzyści wynikające z budowania zespołu

1. Indywidualni członkowie będą bardziej identyfikować się z celami organizacji i zajmować się jej sukcesem m jeśli wezmą udział w podejmowaniu decyzji dotyczących tych celów i sposobów ich osiągnięcia.
2. Udział w zespole daje członkom grupy poczucie większego wpływu na swoje życie, uwalnia ich od lęku przed samowolnym używaniem władzy przez kierownika.
3. Kiedy członkowie uczestniczą w rozwiązywaniu problemów grupy więcej dowiadują się o technicznych komplikacjach związanych z wszelkimi zadaniami- jest to najlepszy sposób stałego rozwoju zawodowego.
4. Udział w zespole stwarza okazje do zaspokajania potrzeb samopoważania, akceptacji i samorealizacji.
5. Zespół pomaga przełamać różnice pozycji społecznej między członkami a liderem, co sprzyja bardziej otwartej i uczciwej konkurencji.
6. Dzięki połączonym możliwościom i pomysłom grupy zapadają lepsze decyzje.¹⁵

Prace nad tworzeniem Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nidzica na lata 2016-2020

Program został opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy przy współudziale instytucji pracujących nad ograniczeniem zjawiska przemocy w Gminie Nidzica.

¹⁵ Szkolenia dla kadry instytucji pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Materiały Szkoleniowe, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, Warszawa 2014, s. 22